

Aan het College van B&W van de gemeente Diemen.

Betreft: Bijstand veelvoorkomende bron van schulden

Diemen, 6 oktober 2024

Geacht College,

In het Binnenlands Bestuur stond onlangs een artikel dat de bijstand de oorzaak is van veel schulden in Nederland.¹ Uit onderzoek blijkt dat de bijstand ongeveer een even grote veroorzaker is van schulden als het toeslagenstelsel.²

Volgens de onderzoekers zijn bijstandsschulden vaak hoog en ze lang open. “Een gemiddelde bijstandsschuld is ruim 6.600 euro. Dit is vergelijkbaar met ongeveer zes maanden aan bijstandsuitkering.”

Daarnaast hebben de schulden volgens de onderzoekers negatieve gevolgen. “Terugvordering van verstrekte bijstand kan financiële stress veroorzaken en de bestaanszekerheid onder druk zetten.” “Bovendien gaan terugbetalingen van bijstandsschulden gepaard met een negatieve arbeidsmarktprikkel, omdat het aflossingsbedrag meestijgt met het inkomen.” “Bovendien kan de dreiging van terugvordering van verstrekte bijstand leiden tot niet-gebruik van bijstand.”

De angst om later terug te moeten betalen mag geen drempel zijn om hulp te vragen aan de overheid. Helaas blijkt uit het niet-gebruik van onze armoederegelingen, dat ook in Diemen deze angst bestaat.

Daarom stelt D66 Diemen deze vragen:

- 1. Hoeveel inwoners hebben een ‘bijstandsschuld’ in Diemen?**
- 2. Hoe groot in euro’s is het totaal van deze bijstandsschulden in Diemen?**

De onderzoekers onderscheiden 4 soorten bijstandsschulden:

- Vorderingen vanwege overtreding inlichtingenplicht

¹ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/bijstand-een-veelvoorkomende-bron-van-schulden>

² <https://esb.nu/bijstand-veelvoorkomende-bron-van-schulden/>

- Vorderingen zonder overtreding, bijvoorbeeld door gemeentelijke procesfouten en administratieve vertragingen
- Leningen, waaronder bijzondere bijstandsleningen, krediethypotheeken en leningen voor levensonderhoud of bedrijfskapitaal voor zelfstandigen
- Overige bijstandsschulden, waaronder voorschotten op bijstand en bijvoorbeeld verhaal op onderhoudsplichtigen ten behoeve van kinderen of ex-partners.

3. Kan het college inzicht geven in hoe de totale bijstandsschuld in Diemen is verdeeld over deze vier categorieën?

De onderzoekers doen de volgende aanbevelingen:

- Het inzetten van preventie:
 - Door het versterken van de informatievoorziening, versnellen van werkprocessen bij wijzigingen in de uitkering en proactief informeren van personen over het risico op vorderingen kunnen vorderingen deels worden voorkomen.
 - Gezien de langdurige toename in het ontstaan van bijstandsschulden rond het einde van de bijstand, is specifiek preventiebeleid rondom deze gebeurtenis van belang.
- De overheid dient hierbij normatieve afwegingen te maken tussen enerzijds de functie van bijstandsleningen en terugvorderingen binnen het huidige sociaalezekerheidsstelsel en anderzijds de nadelige gevolgen van bijstandsschulden, zoals financiële stress, bestaansonzekerheid en de kleinere prikkel om werk te zoeken door terugbetaling.
- Hoe dan ook zouden beleidsmakers bij de vormgeving van wetten en regels rondom het terugvorderen van bijstand, het opleggen van boetes, het verstrekken van bijzondere bijstand en de termijn waarna een schuld kwijtgescholden wordt meer aandacht kunnen hebben voor het risico op het ontstaan van bijstandsschulden. Concreet is dit van belang bij de integratie van de ‘menselijke maat’.

4. In hoeverre onderschrijft het college deze aanbevelingen?

5. Waar doet Diemen het al goed?

6. Wat zou Diemen kunnen verbeteren om de bijstandsschuld te verminderen?

Met vriendelijke groeten,

Sarie Muijs